

Gospodarka turystyczna w regionie

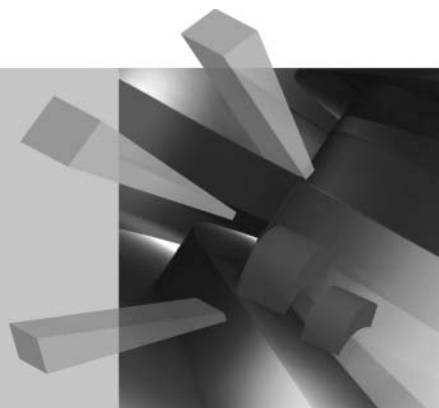
Przedsiębiorstwo. Samorząd. Współpraca

**PRACE NAUKOWE
UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO
WE WROCŁAWIU
nr 157**

**RESEARCH PAPERS
OF WROCŁAW UNIVERSITY
OF ECONOMICS
No. 157**

Gospodarka turystyczna w regionie

Przedsiębiorstwo. Samorząd. Współpraca

Redaktor naukowy
Andrzej Rapacz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Senacka Komisja Wydawnicza

Zdzisław Pisz (przewodniczący),

*Andrzej Bąk, Krzysztof Jajuga, Andrzej Matysiak, Waldemar Podgórski,
Mieczysław Przybyła, Aniela Styś, Stanisław Urban*

Recenzenci

*W. Włodzimierz Gaworecki, Barbara Marciszewska, Beata Meyer,
Agnieszka Niezgoda, Aleksander Panasiuk, Jacek M. Ruszkowski,
Józef Sala, Jan Sikora, Hanna Zawistowska,*

Redakcja wydawnicza

Dorota Pitulec, Aleksandra Śliwka

Korekta

Barbara Cibis

Skład i łamanie

Adam Dębski

Projekt okładki

Beata Dębska

Publikacja dofinansowana ze środków

Polskiej Organizacji Turystycznej w Warszawie

oraz PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA – Oddział Elektrownia Turów

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2011

ISBN 978-83-7695-124-9

ISSN 1899-3192

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	17
-------------	----

Część I

Przedsiębiorstwo turystyczne na rynku

Olga Adach, Joanna Ryszkiewicz: Strona internetowa stacji narciarskiej jako źródło informacji dla potencjalnych klientów	21
Marlena Bednarska, Marcin Olszewski: Atrakcyjność pracy w turystyce jako determinanta potencjału konkurencyjnego przedsiębiorstw turystycznych	30
Małgorzata Borkowska-Niszczoła: Rozwiązania proekologiczne jako sposób podnoszenia konkurencyjności podmiotów świadczących usługi hotelarskie.....	41
Grażyna Dyrda: Determinanty lojalnościowych postaw klientów biur podróży	55
Bogusława Graczykowska, Barbara Woś: JuraPark w Krasiejowie jako przykład inwestycji turystycznej realizowanej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	65
Izabela Michalska-Dudek: Multipartnerskie programy lojalnościowe na rynku biur podróży w Polsce	77
Dawid Milewski, Tomasz Mańkowski: Rola publicznego transportu zbiorowego w obsłudze ruchu turystycznego na przykładzie województwa zachodniopomorskiego	90
Łukasz Nawrot: Obiekt hotelarski jako szczególny przedmiot wyceny przez pryzmat cech gospodarki turystycznej	102
Adam Pawlicz: Determinanty decyzji outsourcingowych w przedsiębiorstwach hotelarskich	115
Józef Sala: Porty lotnicze jako czynnik rozwoju turystyki w regionach (na przykładzie Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II w Krakowie–Balicach).....	125
Agnieszka Sawińska, Ryszard Woźniak: Zmiana nazwy przedsiębiorstwa uzdrowiskowego na przykładzie Centrum Zdrowia i Relaksu „Verano” w Kołobrzegu	135
Danuta Sławska-Lokś: Zasady funkcjonowania przedsiębiorstw na kubańskim rynku turystycznym	147
Monika Stolarska, Kamila Mańko: Zastosowanie systemów zarządzania relacjami z klientami (CRM) w biurach podróży	156

Anna Tokarz: Wybrane obszary ryzyka personalnego w hotelarstwie. Ujęcie teoretyczne	168
Piotr Zarzycki, Aneta Stosik: Aktualne problemy przedsiębiorczości podgórskich obiektów noclegowych na przykładzie Tatr i Bieszczad. Wybrane problemy organizacyjno-zarządcze	178

Część II

Konkurencja i innowacje w turystyce

Krzysztof Borodako, Michał Rudnicki: Dostępność komunikacyjna czynnikiem podnoszącym konkurencyjność polskich regionów turystycznych	191
Diana Dryglas, Andrzej Hadzik: Kierunki rozwoju produktu turystycznego województwa śląskiego	204
Joanna Dyczkowska: Czynniki logistyki w konkurencyjności regionów	215
Tomasz Dziechciarz: Gospodarstwa agroturystyczne i bariery ich rozwoju w regionie turystycznym Roztocza	225
Sylvia Graja-Zwolińska, Aleksandra Spychała: Funkcja turystyczna jako element konkurencyjności gmin. Studium przypadku obszarów chronionych	236
Marta Jarocka, Ewa Glińska: Tworzenie rankingów atrakcyjności turystycznej obszarów z wykorzystaniem metod wielowymiarowej analizy porównawczej (na przykładzie powiatów województwa podlaskiego)	248
Joanna Kosmaczewska: Wykorzystanie techniki e-mail mystery shopping w ocenie zarządzania jakością informacji turystycznej na przykładzie stowarzyszeń agroturystycznych	261
Małgorzata Leśniak-Johann: Znaczenie turystyki jako czynnika konkurencyjności pogranicza dolnośląsko-saksońskiego. Analiza i ocena przy wykorzystaniu metody Hellwiga	270
Barbara Marciszewska: Współpraca międzysektorowa przedsiębiorstw a innowacyjność produktu turystycznego	281
Marcin Molenda: Zagospodarowanie turystyczne determinantem konkurencyjności obszarów recepcji turystycznej	291
Aleksander Panasiuk: System informacji turystycznej jako warunek kształtowania konkurencyjności lokalnej gospodarki turystycznej	301
Eugenia Panfiluk: Determinanty i bariery przewagi konkurencyjnej obszarów przyrodniczo cennych na przykładzie mikroregionu Puszcza Białowieska	313
Anna Przybylska: Zróżnicowanie konkurencyjności turystycznej gmin województwa lubuskiego	329
Elżbieta Szymańska: Innowacyjność produktowa biur podróży	340

Patrycjusz Zarębski: Atrakcyjność polskich regionów dla inwestycji w turystykę	351
---	-----

Część III

Współpraca w turystyce na poziomie miejscowości i regionu

Włodzimierz Banasik, Hanna Borne-Januła: Konsorcja produktowe w rozwoju lokalnej i regionalnej gospodarki turystycznej	365
Jacek Borzyszkowski: Regionalne organizacje turystyczne w Polsce na tle rozwiązań w wybranych krajach	375
Stefan Bosiacki, Joanna Śniadek: Rola samorządu terytorialnego w rozwoju turystyki biznesowej w Poznaniu	388
Katarzyna Czernek: Instytucje jako uwarunkowania współpracy w regionie turystycznym – ujęcie z perspektywy Nowej Ekonomii Instytucjonalnej	400
Maciej Dębski: Współpraca w kreowaniu marki destynacji turystycznej na przykładzie Beskidzkiej 5	412
Małgorzata Dziembala: Wspieranie przedsiębiorczości w województwie śląskim poprzez promowanie rozwoju klastrów	423
Eleonora Gonda-Soroczyńska: Innowacyjny klaster Zdrowie i Turystyka elementem współpracy na rzecz rozwoju turystyki uzdrowiskowej w województwie świętokrzyskim	437
Joanna Janicka: Możliwości wykorzystania funduszy unijnych na rozwój turystyki w Polsce (2007-2013) w kontekście współpracy samorządów z branżowymi organizacjami pozarządowymi	447
Izabela Kapera: Związki międzygminne a rozwój turystyki w kontekście działalności Związku Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa	460
Antoni F. Komorowski, Iwona Pietkiewicz: Efekty współpracy miast i gmin na rzecz rozwoju turystyki w projekcie „Pierścień Zatoki Gdańskiej”	472
Agata Niemczyk: Partnerstwo muzeów i organizatorów turystyki na rynku krakowskim (w świetle wyników badań)	481
Renata Przeorek-Smyka: Lokalna grupa działania „Partnerstwo Izerskie” jako przykład współpracy międzysektorowej na rzecz rozwoju turystyki w regionie	493
Andrzej Rapacz, Piotr Gryszel, Daria E. Jaremen: Możliwości współpracy podmiotów gospodarki turystycznej w percepcji właścicieli przedsiębiorstw turystycznych działających w Karpaczu	504
Joanna Ryszkiewicz, Olga Adach: Rola samorządu terytorialnego oraz podmiotów lokalnych na rzecz rozwoju turystyki w regionie na przykładzie turystyki żeglarskiej	515

Ewa Skowronek, Renata Krukowska, Andrzej Tucki: Wpływ społeczności lokalnych na rozwój obszarów wiejskich Lubelszczyzny na przykładzie Krainy Rumianku	525
Andrzej Tucki, Ewa Skowronek, Renata Krukowska, Andrzej Świeca: Rola lokalnych organizacji turystycznych w rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki turystycznej na przykładzie LOT „Kraina Lessowych Wąwozów”	535
Marzena Wanagos: Kaszubskie forum gospodarcze jako przykład wspólnych działań promocyjnych samorządu gospodarczego i terytorialnego	545

Część IV

Wybrane problemy funkcjonowania branży turystycznej i turystyki

---

Matylda Awedyk: Wpływ kryzysu finansowego w latach 2007-2009 na pozaeuropejską turystykę poznawczą Polaków	557
Iwona Bąk: Wykorzystanie wskaźników intensywności ruchu turystycznego do delimitacji powiatów województwa zachodniopomorskiego	565
Hanna Borne-Januła, Włodzimierz Banasik: Stan edukacji w Polsce w stosunku do potrzeb gospodarki turystycznej	576
Katarzyna Czech: Uwarunkowania rozwoju turystyki przemysłowej w ramach rozwoju zrównoważonego na przykładzie miasta Zabrze	588
Anna Gardzińska, Marta Sidorkiewicz: Zadania wybranych podmiotów polityki turystycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie rozwoju turystyki biznesowej	598
Ewa Glińska, Katarzyna Krot: Czynniki kształtujące satysfakcję turystów z pobytu w województwie podlaskim	609
Jerzy Gospodarek: Znaczenie ustawowych regulacji w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa w górach dla rozwoju turystyki górskiej...	624
Piotr Gryszel: Wpływ turystyki na warunki życia mieszkańców obszaru recepcji turystycznej na przykładzie Świeradowa-Zdroju	637
Elżbieta Grzelak-Kostulska, Beata Hołowiecka: Kreowanie wizerunku miasta a rozwój funkcji turystycznej na przykładzie wybranych miast polskiej sieci Cittaslow	652
Maria Heldak, Beata Raszka: Polityka przestrzenna gminy w zakresie rozwoju turystyki na tle polityki regionu	667
Bernadeta Holderna-Mielcarek, Katarzyna Majchrzak: Komunikacja marketingowa w turystyce miejskiej na przykładzie miasta Poznania	676
Beata Hysa, Agnieszka Kowalska-Styczeń, Adam R. Szromek, Anna Nitkiewicz-Jankowska: Możliwość uprawiania turystyki przemysłowej przez osoby niepełnosprawne na przykładzie Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego	687

Marcin Idzik, Janusz Majewski: Aktywność turystyczna Polaków w okresie letnim w latach 1995-2010	700
Mikołaj Jalinik, Anna Bogucka: Rozwój ruchu turystycznego na obszarze Puszczy Knyszyńskiej w świetle badań	712
Mirosław Januszewski, Małgorzata Januszewska: Ograniczenia inwestycji turystycznych w miejscowościach uzdrowiskowych	725
Małgorzata Januszewska, Elżbieta Nawrocka: Oddziaływanie władz publicznych na mechanizm rynku turystycznego	735
Daria E. Jaremen, Monika Micuła: Atrybuty aktywności turystycznej młodych mieszkańców miejsc recepcji turystycznej – przypadek uczniów szkół ponadgimnazjalnych Jeleniej Góry	745
Anna Jęczmyk, Jarosław Uglis: Atrakcyjność turystyczna powiatów ziemskich województwa wielkopolskiego a aktywność turystyczna turystów zagranicznych	757
Zygmunt Kruczek: Metody oceny atrakcji turystycznych i możliwości ich wykorzystania w tworzeniu regionalnych produktów turystycznych.....	768
Wiesława Kuźniar: Wybrane aspekty kształtowania struktury produktu marketingowego regionu o wysokich walorach turystycznych (na przykładzie Bieszczadów)	779
Magdalena Maćkowiak, Jarosław Uglis: Turystyka w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego	790
Mirosław Marczak: Analiza wybranych turystycznych produktów markowych funkcjonujących na Pomorzu	801
Anna Mazurek-Kusiak: Rynek i promocja innowacyjnych produktów turystycznych w województwie lubelskim	814
Kazimierz Mrozowicz: Efektywność zachowań organizacyjnych w świetle badań osobowości (członków organizacji turystycznych)	826
Elżbieta Nawrocka: Instytucjonalizacja procesu tworzenia wizerunku obszaru recepcji turystycznej	835
Agnieszka Niezgoda: Atrakcyjność miasta jako obszaru recepcji turystycznej w opinii mieszkańców – przykład Poznania	845
Anna Nitkiewicz-Jankowska, Grzegorz Jankowski: Prośrodowiskowe narzędzia marketingowe stosowane w turystyce – rozważania teoretyczne i praktyczne	857
Jacek Olszewski-Strzyżowski: Wykorzystanie postaci Fryderyka Chopina w działaniach promocyjnych Polski	869
Joanna Poczta: Znaczenie uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych dla funkcjonowania gospodarstw agroturystycznych	883
Katarzyna Przybyła: Przekształcenia funkcji turystycznej w wybranych miastach powiatu jeleniogórskiego	894
Sławomir Pytel, Sławomir Sitek: Analiza podobieństw gmin turystycznych południowej części woj. śląskiego	903

Andrzej Rapacz: Oddziaływanie jednostek samorządu lokalnego na rozwój turystyki w powiecie jeleniogórskim	915
Marta Resiak-Urbanowicz: Fundusze strukturalne Unii Europejskiej w rozwoju małych miejscowości turystycznych (na przykładzie gminy Jedlina-Zdrój)	925
Renata Seweryn: Targi turystyczne jako nośnik korzyści dla klienta-turysty (na przykładzie opinii zwiedzających Krakowski Salon Turystyczny)	937
Jan Sikora, Agnieszka Wartecka-Ważyńska: Miejsce agroturystyki w przemianach społeczno-ekonomicznych wsi w świetle badań empirycznych. Zróznicowanie regionalne	949
Magdalena Skala, Krzysztof Szpara, Łukasz Wątroba: Turystyka w gminach uzdrowiskowych województwa podkarpackiego	967
Agnieszka Stacherzak, Maria Heldak: Uwarunkowania rozwoju turystyki a rozwój gospodarczy obszarów wiejskich Dolnego Śląska	978
Leszek Stanek: Rozwój turystyki w planowaniu przestrzennym gmin i województwa dolnośląskiego	988
Wiesław Szopiński: Znaczenie promocji w rozwoju funkcji turystycznej ośrodka miejskiego na przykładzie miasta Przemyśl	998
Jarosław Uglis: Intensywność ruchu turystycznego w krajach Unii Europejskiej – analiza porównawcza	1008
Beata Warczewska, Barbara Mastalska-Cetera: Wyzwania zrównoważonego rozwoju turystyki w Parku Krajobraowym „Dolina Baryczy”	1019
Alina Zajadacz, Joanna Śniadek: Cykl życia obszaru turystycznego – studium przypadku regionu leszczyńskiego	1029
Piotr Zawadzki: Istota promocji produktu turystycznego miasta	1042
Julia Ziółkowska: Turystyka kulturowa jako element strategii rozwoju na przykładzie wybranych gmin województwa pomorskiego	1053
Piotr Zmysłony: Planowanie strategiczne rozwoju funkcji turystycznej na obszarach metropolitalnych – przykład Poznania	1062
Michał Żemła: Rola mieszkańców w budowie produktu obszaru recepcji turystycznej – przyczynek do dyskusji	1072

Summaries

Part I

Tourist agency on the market

Olga Adach, Joanna Ryszkiewicz: Ski station web site as a source of information for its potential clients	29
--	----

Marlena Bednarska, Marcin Olszewski: Attractiveness of a career in tourism as a determinant of the competitive potential of tourist enterprises.....	40
Małgorzata Borkowska-Niszczota: Ecological solutions as a way of the competitiveness growth of hotel service subjects	54
Grażyna Dyrda: Determinants of loyalty attitudes of travel agencies customers	64
Bogusława Graczykowska, Barbara Woś: “Jura Park” in Krasiejów as an example of tourist investment realized according to sustainable development rules	76
Izabela Michalska-Dudek: Multi-partner loyalty programmess on travel agencies market in Poland	89
Dawid Milewski, Tomasz Mańkowski: The role of public transport in tourism. The case of Westpomeranian Voivodeship	101
Łukasz Nawrot: Hotels appraisal aspects in terms of the special features of tourism economy	114
Adam Pawlicz: Outsourcing in hospitality enterprises	124
Józef Sala: Airports: a conducive factor to regional development of tourism	134
Agnieszka Sawińska, Ryszard Woźniak: The rebranding of the SPA tourism enterprise on the example of „Verano” Health and Wellness Centre in Kołobrzeg	146
Danuta Sławska-Lokś: Operating principles of enterprises on the Cuban tourism market	155
Monika Stolarska, Kamila Mańko: The use of customer relationship management (CRM) in travel agency offices	167
Anna Tokarz: Selected areas of personal risk in hospitality. Theoretical aspects.....	177
Piotr Zarzycki, Aneta Stosik: Current problems of foothill accommodation resourcefulness on the example of the Tatra and Bieszczady Mountains. Selected organisational and management problems.....	187

Part II

Competition and innovation in tourism

Krzysztof Borodako, Michał Rudnicki: Transport accessibility as a factor of increase of competitiveness of Polish tourist regions.....	203
Diana Dryglas, Andrzej Hadzik: Development directions of Silesian Voivodeship tourist product	214
Joanna Dyczkowska: Logistics factor in competitiveness of regions.....	224
Tomasz Dziechciarz: Agrifarms and barriers of their development in the tourist region of Roztocze.....	235

Sylwia Graja-Zwolińska, Aleksandra Sychała: Protected areas as tourism competitiveness component of Polish communes	247
Marta Jarocka, Ewa Glińska: Tourist areas' attractiveness ranking with the use of multidimensional comparative analysis (based on the example of poviats in the Podlaskie Voivodeship)	259
Joanna Kosmaczewska: The application of e-mail mystery shopping technique in the assessment of the tourist information quality management on the example of tourist farm associations	269
Małgorzata Leśniak-Johann: Significance of tourism as a factor of competitiveness in Lower Silesian-Saxony borderlands. Assessment based on Hellwig's method	280
Barbara Marciszewska: Inter-sectoral cooperation of enterprises and innovativeness of tourist product.....	290
Marcin Molenda: Tourist infrastructure as the main determinant of tourist regions' competitiveness.....	300
Aleksander Panasiuk: Tourism information system as a condition of creation of local tourism economy competitiveness	312
Eugenia Panfiluk: Determinants and barriers of competitive advantage of the environmentally valuable regions of the Białowieża Forest.....	328
Anna Przybylska: Competitive differentiation of Lubuskie Voivodeship municipalities in terms of tourism.....	339
Elżbieta Szymańska: Innovativeness in the creation of new products by travel agents	350
Patrycjusz Zarębski: Attractiveness of Polish regions for the investment in tourism.....	361

Part III

Cooperation in tourism on the level of town and region

Włodzimierz Banasik, Hanna Borne-Januła: Product consortium in the development of local and regional tourist economy	374
Jacek Borzyszkowski: Regional tourism organisations in Poland in comparison with selected countries.....	387
Stefan Bosiacki, Joanna Śniadek: The role of local government in business tourism development in Poznań.....	399
Katarzyna Czernek: Institutions as conditions of cooperation in tourist region – New Institutional Economics perspective	411
Maciej Dębski: Cooperation in the process of creating destination brand – the example of Beskidzka 5	422
Małgorzata Dziembała: Support of entrepreneurship in Silesian Voivodeship by promoting the development of clusters	436

Eleonora Gonda-Soroczyńska: Innovative cluster “Health and Tourism” as an element in cooperation for the benefit of the development of SPA tourism in Świętokrzyskie Voivodeship.....	446
Joanna Janicka: The possibility of using EU funds for tourism development in Poland (2007-2013) in the context of cooperation of local governments with NGO-s industry	459
Izabela Kapera: Inter-municipal cooperation and the development of tourism in the context of the activities of The Union of the Upper Raba Communities and Cracow	471
Antoni F. Komorowski, Iwona Pietkiewicz: The details of co-operation of cities and municipalities in the field of development of tourism in the project of ”Ring of Gulf of Gdańsk”	480
Agata Niemczyk: Partnership of museums and tourism organizers on Cracow market square (on the basis of conducted research)	492
Renata Przeorek-Smyka: ”The Izery Partnership” Local Action Group as an example of intersectional cooperation for the development of tourism in the region	503
Andrzej Rapacz, Piotr Gryszel, Daria E. Jaremen: Cooperation opportunities for tourism economy entities in the perception of tourism enterprises owners based on the example of Karpacz.....	514
Joanna Ryszkiewicz, Olga Adach: Role of local government and non-governmental organizations for the development of regional tourism, case study: sailing.....	524
Ewa Skowronek, Renata Krukowska, Andrzej Tucki: The influence of local communities on development of the Lublin region rural areas – “The Land of Camomile” case study.....	534
Andrzej Tucki, Ewa Skowronek, Renata Krukowska, Andrzej Świeca: The role of local organisations in the development of tourism entrepreneurship and economy on the example of “The Land of Loess Gullies” Local Tourism Organisation.....	544
Marzena Wanagos: The Kashubian economic forum as an example of promotional common actions of economic and territorial self-government.....	553

Part IV

Selected problems of tourist trade and tourism

Matylda Awedyk: The impact of the recession in the years 2007-2009 on the non-European sightseeing tourism of Polish	564
Iwona Bąk: Use of intensity indicators of tourism to the delimitation of West Pomeranian Voivodeship	575

Hanna Borne-Januła, Włodzimierz Banasik: Polish education state in view of the needs of tourism industry.....	587
Katarzyna Czech: Post-industrial tourism development conditioning, within the framework of sustainable development on the example of Zabrze	597
Anna Gardzińska, Marta Sidorkiewicz: Tasks of chosen entities of tourism policy of West Pomeranian Voivodeship in the range of business tourism development.....	608
Ewa Glińska, Katarzyna Krot: Factors shaping tourist satisfaction in Podlaskie Voivodeship.....	623
Jerzy Gospodarek: Significance of legal regulations in the scope of safety and rescue in the mountains for mountain tourism development.....	636
Piotr Gryszel: Influence of tourism on living conditions of tourism destination inhabitants based on the example of Świeradów-Zdrój.....	651
Elżbieta Grzelak-Kostulska, Beata Hołowiecka: The influence of branding activities on tourist function development of the selected towns belonging to the Polish Cittaslow network	666
Maria Heldak, Beata Raszka: Spatial policy of a commune in the scope of tourism development in the light of regional policy.....	675
Bernadeta Holderna-Mielcarek, Katarzyna Majchrzak: Marketing communication in city tourism on the example of Poznań	686
Beata Hysa, Agnieszka Kowalska-Styczeń, Adam R. Szromek, Anna Nitkiewicz-Jankowska: The Industrial Monuments Route of the Silesian Voivodeship as an example of accessibility of post-industrial tourism for the disabled.....	699
Marcin Idzik, Janusz Majewski: Tourism activity of Poles' in summer in years 1995-2010	711
Mikołaj Jalinik, Anna Bogucka: The development of tourist movement in the area of Knyszyn Forest in the light of the research.....	724
Mirosław Januszewski, Małgorzata Januszewska: Limitation of tourist investments in health resorts	734
Małgorzata Januszewska, Małgorzata Nawrocka: Public authorities influence on tourism market mechanism	744
Daria E. Jaremen, Monika Micuła: Attributes of tourism activities undertaken by young inhabitants of tourism destinations – the case of Jelenia Góra secondary schools students.....	756
Anna Jęczmyk, Jarosław Uglis: Tourist attraction of Wielkopolska Voivodeship and tourist activity of foreign tourists	767
Zygmunt Kruczek: Assessment methods for tourist attractions and their use in forming of regional tourism products.....	778
Wiesława Kuźniar: Selected aspects of creating the structure of marketing product within a region of high tourist values (on the example of the Bieszczady).....	789

Magdalena Maćkowiak, Jarosław Uglis: Tourism in the expenditure of local government units	800
Mirosław Marczak: Analysis of selected tourists brand products in the Pomeranian Voivodeship	813
Anna Mazurek-Kusiak: Market and promotion of innovative tourist products in Lublin Voivodeship.....	825
Kazimierz Mrozowicz: Effectiveness of organizational behaviour in the light of personality test (members of tourist organizations).....	834
Elżbieta Nawrocka: Institutionalization of the process of tourism destination image creation.....	844
Agnieszka Niezgoda: The attractiveness of the city as a tourist destinations in residents' opinion – the example of Poznań	856
Anna Nitkiewicz-Jankowska, Grzegorz Jankowski: Pro-environmental marketing tools used in tourism – theoretical and practical considerations	868
Jacek Olszewski-Strzyżowski: Use of Fryderyk Chopin's figure in promotional activities of Poland.....	882
Joanna Poczta: Significance of touring-natural conditioning for agrifarms functioning.....	893
Katarzyna Przybyła: Transformations of tourist function in the selected towns of Jelenia Gora region	902
Sławomir Pytel, Sławomir Sitek: Similarities analysis of the tourist districts in the southern part of Silesian Voivodeship	914
Andrzej Rapacz: The influence of local authority units on tourism development in Jeleniogórski district	924
Marta Resiak-Urbanowicz: Structural funds of the European Union in the development of small tourist places (on the example of Jedlina-Zdrój).....	936
Renata Seweryn: The tourist fair as a carrier of the benefits for customer-tourist (on the example of opinions of visitors the Krakow Tourism Salon)	948
Jan Sikora, Agnieszka Wartecka-Ważyńska: Place of agritourism in social and economic transitions in rural areas in the light of empirical research. Regional differentiation	966
Magdalena Skala, Krzysztof Szpara, Łukasz Wątroba: Tourism in health resort communes in Podkarpackie Voivodeship	977
Agnieszka Stacherzak, Maria Heldak: Relations between conditions of tourism development and economic development of rural areas in Lower Silesia.	987
Leszek Stanek: Tourism expansion in spatial planning of Lower Silesian municipalities and voivodeship	997
Wiesław Szopiński: Significance of promotion in developing a tourist function of an urban area based on the city of Przemyśl	1007

Jarosław Uglis: Tourist traffic intensity in European Union member states – comparative analysis.....	1018
Beata Warczewska, Barbara Mastalska-Cetera: Challenges for the sustainable development of tourism in “Barycz Valley” Landscape Park .	1028
Alina Zajadacz, Joanna Śniadek: The tourism area life cycle – a case study of Leszno region	1041
Piotr Zawadzki: The core concept of town tourism product promotion	1052
Julia Ziółkowska: Culture tourism as an element of development strategy on the example of chosen communes in Pomeranian Voivodeship	1061
Piotr Zmysłony: Strategic tourism planning in metropolitan areas – example of Poznań	1071
Michał Żemła: The inhabitants’ role in tourism destination product creation – points to discussion.....	1081

Wstęp

Turystyka wywiera istotny wpływ na życie społeczno-gospodarcze obszarów recepcji (krajów, regionów, miejscowości) oraz na przestrzeń, w której zachodzą procesy produkcji i świadczenia usług, udostępniania dóbr wolnych, podziału i konsumpcji turystycznej. W przestrzeni recepcji ruchu turystycznego powstaje i rozwija się pewna całość gospodarcza o wyraźnie zarysowanych powiązaniach wewnętrznych, którą w literaturze przedmiotu określa się mianem „gospodarki turystycznej”. Podlega ona oddziaływaniu wielu czynników występujących jako stymulanty lub destymulanty jej rozwoju.

W ostatnich kilku latach negatywny wpływ na rozwój gospodarki turystycznej miały kryzys finansowy i związana z nim ogólnoswiatowa recesja gospodarcza. Szacunki ekspertów wskazują jednak, że recesja nie zahamowała na dłużej rozwoju branży turystycznej, co więcej, w ich opinii wzrost w tym sektorze w skali roku może wynieść około 3%¹. Zakłada się również, że jeśli tempo rozwoju tej branży się utrzyma, do 2021 roku co dziesiąty obywatel świata zatrudniony będzie w branżach związanych w jakiś sposób z gospodarką turystyczną. W konsekwencji tego procesu systematycznie rośnie liczba podmiotów gospodarki turystycznej, następuje zjawisko ich dywersyfikacji, nasila się konkurencja na rynku turystycznym (w wymiarze globalnym, krajowym i regionalnym), poprawia się jakość obsługi i oferowanych usług. Pozostaje to w bezpośrednim związku z rosnącymi oczekiwaniami uczestników rynku turystycznego.

Rozwój turystyki i gospodarki turystycznej w konkretnej przestrzeni (np. w miejscowościach, regionach) skutkuje wieloma problemami natury społecznej, gospodarczej czy też środowiskowej. Konieczność sprostania oczekiwaniom turystów stawia szereg wyzwań przed wszystkimi usługodawcami w turystyce oraz władzami samorządowymi – gospodarzami określonej przestrzeni. Zadaniem tych ostatnich jest troska o zrównoważony rozwój obszarów recepcji, pobudzanie przedsiębiorczości w branży turystycznej, zachęcanie do współdziałania usługodawców w procesie tworzenia atrakcyjnych ofert i ich promocji. Z drugiej strony podmioty gospodarki turystycznej podejmują działania mające poprawić i/lub umocnić ich rynkową pozycję poprzez realizację kolejnych projektów inwestycyjnych, rozszerzanie dotychczasowych ofert, skuteczniejszą ich promocję i dystrybucję.

Złożoność i obszerność problematyki gospodarki turystycznej, która ze względu na istotę turystyki realizuje swoje funkcje w konkretnej przestrzeni, wywierając bezpośredni i pośredni wpływ na wiele obszarów życia społecznego i gospodarczego miejscowości i regionów, znajduje swoje odzwierciedlenie w strukturze niniejszego opracowania oraz prezentowanych w nim zagadnień. Problematyka ta została podzielona na cztery części, chociaż podział ten ma charakter umowny, biorąc pod uwagę powiązanie i uzupełnianie się prezentowanych treści.

---

¹ Więcej na ten temat: <http://www.tur-info.pl> (15.03.2011).

Pierwsza część opracowania zawiera publikacje dotyczące kluczowego ogniwa gospodarki turystycznej, jakim są przedsiębiorstwa turystyczne. Od aktywności tych podmiotów zależą atrakcyjność proponowanej oferty turystycznej, rozmiary ruchu turystycznego w regionach recepcji, a także skala korzyści ekonomicznych zarówno przedsiębiorstw, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Wspomniana aktywność jest sposobem na kształtowanie własnego potencjału konkurencyjnego oraz umacniania swej pozycji na coraz bardziej konkurencyjnym rynku turystycznym.

Z problematyką konkurencyjności w turystyce, dotyczącą przedsiębiorstw, miejscowości i regionów turystycznych, wiąże się kolejna część opracowania, która zawiera publikacje prezentujące tematykę przedsiębiorczości i innowacji w turystyce. Obie kategorie mają bezpośredni związek z konkurencyjnością, oznaczającą umiejętność konkurowania, tzn. działania i przetrwania w konkurencyjnym otoczeniu. Można ją wiązać z różnymi poziomami bytu (systemu) gospodarowania, a także w ujęciu przestrzennym (mówiąc m.in. o konkurencji obszarów recepcji turystycznej, tj. miejscowości i regionów). Jednym z aspektów postrzegania konkurencyjności w turystyce jest jej strona podażowa. Konkurencja podażowa w turystyce oznacza podejmowanie działań przedsiębiorczych, w tym innowacyjnych, mających na celu ubieganie się przedsiębiorstw i regionów turystycznych o względy strony popytowej rynku. W tej części publikacji zostały przedstawione przykłady działań przedsiębiorczych, w tym aktywności innowacyjnej w turystyce, które potwierdzają rosnącą konkurencję w branży turystycznej.

Ważnym czynnikiem wspierającym kształtowanie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw i obszarów recepcji turystycznej jest współpraca w procesie tworzenia oferty, jej promocji i dystrybucji. Uczestnikami tej współpracy są bezpośredni usługodawcy w turystyce (ogólniej ujmując – podmioty podaży), jednostki samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego w branży turystycznej oraz związki i organizacje, w których udział biorą wcześniej wymienione strony. Problematyka ta stanowi trzecią część niniejszej publikacji. Szczególnie dużo miejsca poświęcono współpracy, która przyjmuje formę m.in. konsorcjów produktowych, lokalnych i regionalnych organizacji turystycznych, lokalnych grup działania czy też klastrów turystycznych.

Charakter dopełniający ma czwarta część opracowania, która prezentuje niektóre zagadnienia dotyczące m.in. atrakcyjności turystycznej regionów, marketingu w turystyce, rozwoju turystyki i ruchu turystycznego w wybranych regionach, polityki turystycznej i przestrzennej.

Niniejsza publikacja nie wyczerpuje bogatej problematyki kryjącej się pod pojęciem gospodarki turystycznej. Podejmuje szereg tematów, które stanowią ważny przyczynek do lepszego zrozumienia funkcjonowania tej gospodarki w regionach turystycznych. Jest ona kolejną, tzn. czwartą publikacją przygotowaną przez Katedrę Marketingu i Zarządzania Gospodarką Turystyczną Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, przy znaczącym udziale pracowników naukowych i dydaktycznych reprezentujących różne ośrodki akademickie kraju, prowadzące badania nad turystyką i gospodarką turystyczną.